

Oplegvel Collegebesluit

Portefeuille J. Nieuwenburg
Auteur Dhr. R.J.A. van Noort
Telefoon 5114010 E-mail: rjanoort@haarlem.nl
SZW/MGT Reg.nr. 2011/109559
GEEN bijlagen kopiëren
B & W-vergadering van 3 mei 2011

Onderwerp

Brief financiering Wet Werk en Bijstand

DOEL: Besluiten

Het college is bevoegd en verplicht desgevraagd informatie aan de Raad te verschaffen over haar beleidsuitvoering.

B&W

1. Het college besluit bijgaande brief "Financiering WWB" aan de commissie Samenleving te zenden
2. Het besluit heeft geen financiële consequenties
3. Het besluit van het college wordt ter informatie/ter bespreking gestuurd aan de commissie Samenleving

Collegebesluit

Onderwerp: Brief financiering Wet Werk en Bijstand

Reg. Nummer: SZW/MGT/2011/109559

1. Inleiding

In haar vergadering van 21 maart 2011 heeft de commissie Samenleving aan wethouder Nieuwenburg verzocht om nader geïnformeerd te worden over de financiële kaders van de Wet Werk en Bijstand. Bijgaande brief bevat de gevraagde informatie.

2. Besluitpunten college

- Het college besluit bijgaande brief “Financiering WWB” aan de commissie Samenleving te zenden
- Het besluit heeft geen financiële consequenties
- Het besluit van het college wordt ter informatie/ter bespreking gestuurd aan de commissie Samenleving

3. Beoogd resultaat

Met de verzending van de brief beoogt het college tegemoet te komen aan de informatiebehoefte van de commissie Samenleving, zoals verwoord in het verzoek aan de wethouder in de vergadering van 21 maart 2011.

4. Argumenten

De brief bevat informatie over het financieringsstelsel, de begrotingsuitkomsten van de afgelopen jaren, de verwachtingen voor 2011 met de door het college voorgestelde maatregelen en een vooruitblik op 2012 en verdere jaren.

5. Kanttekeningen

De verwachtingen voor de toekomst zijn onzeker. Het Rijk werkt aan een ingrijpende stelselherziening en de doorwerking van de economische crisis en het herstel op het beroep op de bijstand is zeer moeilijk te voorspellen.

6. Uitvoering

Verzending van de brief aan de commissie Samenleving.

7. Bijlagen

Brief.

Het college van burgemeester en wethouders

de secretaris

de burgemeester

Commissie Samenleving

Datum 3 mei 2011
Ons kenmerk SZW/MGT/2011/109559
Contactpersoon R.J.A. van Noort
Doorkiesnummer 023-5114010
E-mail rjanoot@haarlem.nl
Onderwerp Financiering WWB

Geachte commissie,

In uw vergadering van 21 maart heeft u aan wethouder Nieuwenburg verzocht om voor de behandeling van de Kadernota te kunnen beschikken over nadere informatie over de financiering van de Wet Werk en Bijstand (WWB) en Wet investeren in jongeren (WIJ). Met deze brief doen wij u de gevraagde informatie toekomen. Achtereenvolgens komt aan de orde hoe het stelsel in elkaar zit, wat de historische resultaten voor Haarlem zijn, welke verwachtingen wij hebben voor het resultaat 2011 met een aantal maatregelen die het college denkt te kunnen nemen om de resultaten te beïnvloeden en tenslotte een vooruitblik op de financiële vooruitzichten voor de komende jaren.

1. Financieringsstelsel van de WWB

Het Inkomensdeel WWB/WIJ

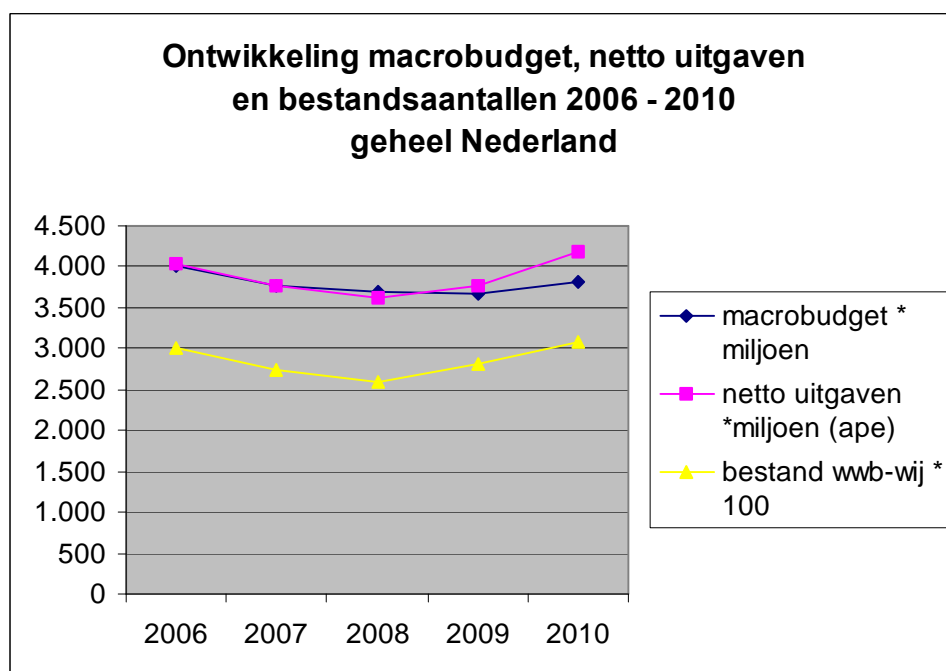
De gemeente ontvangt een jaarlijks budget voor de uitvoering van de Bijstand als doeluitkering in het Gemeentefonds. De middelen vormen daarmee onderdeel van de eigen gemeentelijke begroting en de aanwending van eventuele overschotten voor andere doeleinden is vrij. Omgekeerd dient de gemeente tekorten ook uit eigen middelen aan te vullen. Deze notitie richt zich op het Inkomensdeel WWB/WIJ. Sinds 2010 maakt het Inkomensdeel WWB/WIJ onderdeel uit van een bredere doeluitkering, de Bundeling van Uitkeringen Inkomensvoorziening (BUIG). In de BUIG zijn ook de kleinere regelingen: de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW), Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ), Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) en het inkomensdeel van de Besluit bijstandverlening zelfstandigen (BBZ) opgenomen. De dynamiek in deze regelingen is veel kleiner dan in de WWB/WIJ en ook is het financieel belang beperkt. Voor de overzichtelijkheid beperken wij ons in deze brief daarom tot de WWB/WIJ.

De verdeling van het Rijksbudget voor de verstrekking van uitkeringen verloopt via twee stappen. Allereerst stelt het Rijk het zg. macrobudget vast, gebaseerd op het totale aantal bijstandsgerechtigden in Nederland. Vervolgens wordt dat totale budget van ongeveer 4 miljard euro volgens een objectief verdeelmodel over de gemeenten verdeeld. Voor wat betreft de meerjarige ontwikkeling van het macrobudget zijn in het bestuursakkoord afspraken gemaakt tot en met 2011. Gedachte achter het objectief verdeelmodel is dat gemeenten door hun beleidsuitvoering invloed kunnen uitoefenen op het bijstandsvolume en dat het verdeelmodel op deze wijze de goed presterende gemeenten belooft. Van gemeentezijde wordt dit uitgangspunt gedeeld, maar bestaat twijfel over de kwaliteit van de verdeelmaatstaven.

De ontwikkeling van het landelijk Macrobudget Inkomensdeel WWB/WIJ tot en met 2011 is als volgt:

macrobudget	* miljoen
2006	4.023
2007	3.777
2008	3.688
2009	3.675
2009	3.823
2011	3.833

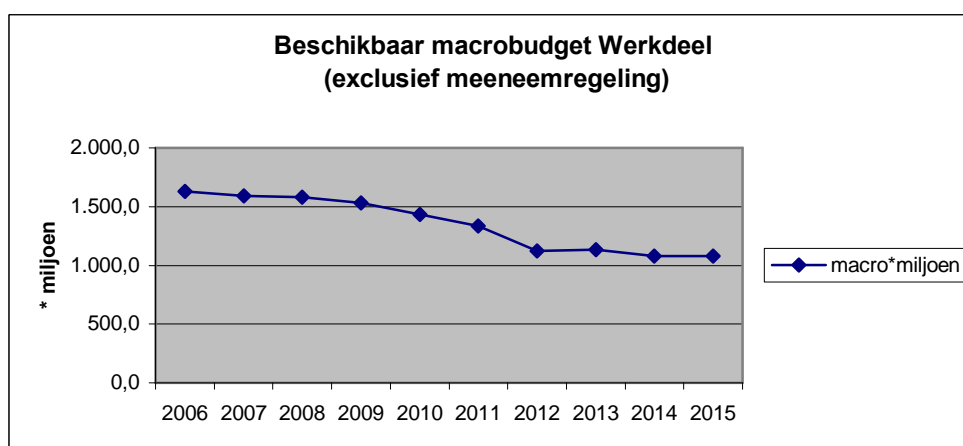
In grafiek 1 wordt dit vergeleken met de landelijke ontwikkeling van het aantal bijstandsgerechtigden in dezelfde jaren.

De grafiek toont dat in de jaren 2006-2008 voor de gezamenlijke gemeenten een positief resultaat is geboekt op de uitvoering van de bijstand. Het risico dat gemeenten genomen hebben met het afsluiten van het vorige bestuursakkoord is echter werkelijkheid geworden door de kredietcrisis en wordt zichtbaar in de resultaten over 2009 en 2010. Voor 2011 wordt een verdere verslechtering van het resultaat verwacht.

Het Werkdeel WWB

Naast het Inkomensdeel kent de WWB het Werkdeel. Sinds 2010 maakt het Werkdeel onderdeel uit van het Participatiebudget, waarin tevens de budgetten voor Inburgering en Educatie zijn opgenomen. Het Werkdeel is bestemd voor de re-integratie, scholing en activering van werkzoekenden en uitkeringsgerechtigden. De hoogte van het budget Werkdeel wordt politiek vastgesteld. Als gevolg van landelijke bezuinigingen daalt het beschikbare budget.

In dit verloop is nog geen rekening gehouden met de verdere kortingen die het kabinet Rutte voornemens is door te voeren op het Participatiebudget. Volgens de afspraken in het concept Bestuursakkoord daalt het landelijk macrobudget voor het Werkdeel naar 720 mln in 2012 en verder naar 683 mln in 2015.

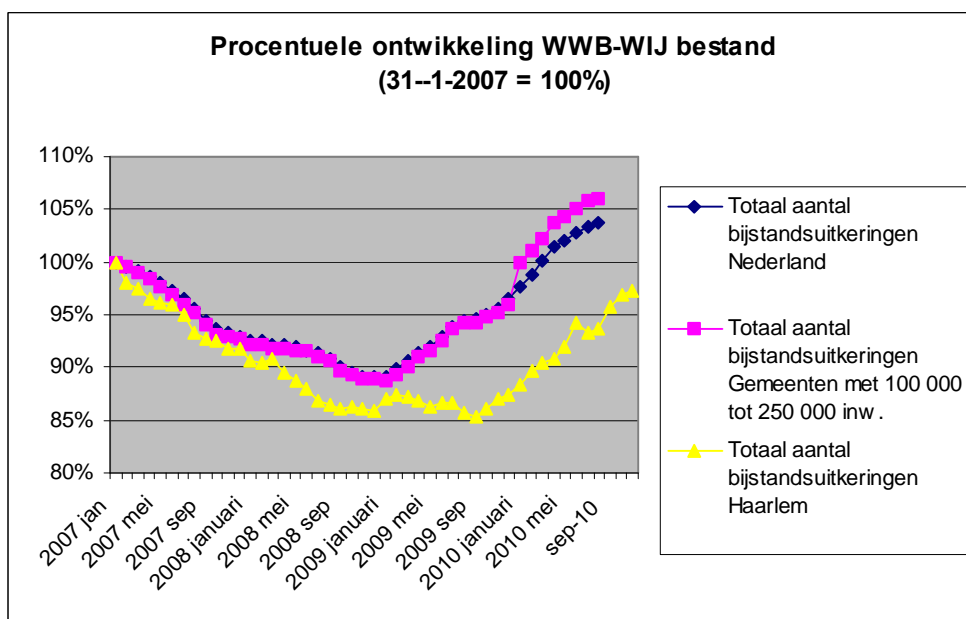
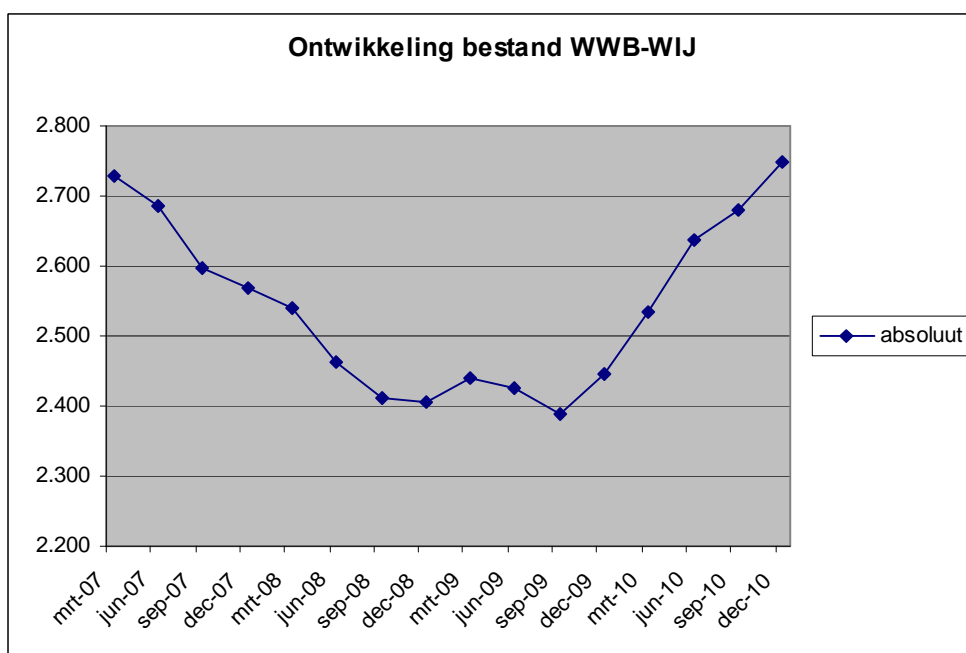
Reserveringsregeling

Gemeenten kunnen maximaal 25 % van het toegekende participatiebudget meenemen naar het volgend jaar. Als er méér dan het participatiebudget is besteed aan participatievoorzieningen, kan het meer bestede bedrag tot maximaal 25 % van het toegekende budget ten laste worden gebracht van het participatiebudget voor het daaropvolgend kalenderjaar (administratief voorschot).

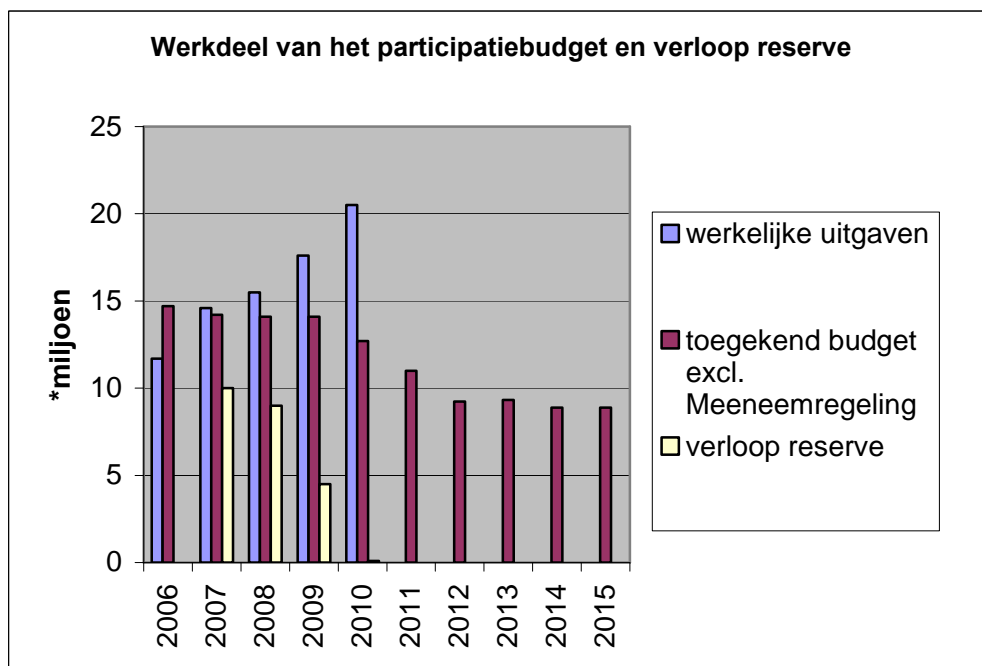
2. Uitvoering WWB in Haarlem 2006-2010

Haarlem heeft in haar beleid in de periode 2006-2010 gekozen voor een breed activerend beleid onder de noemer “Niemand aan de kant”. Centrale rol in het re-integratiebeleid speelde de inzet van Work-first, waarbij werkzoekenden die zich

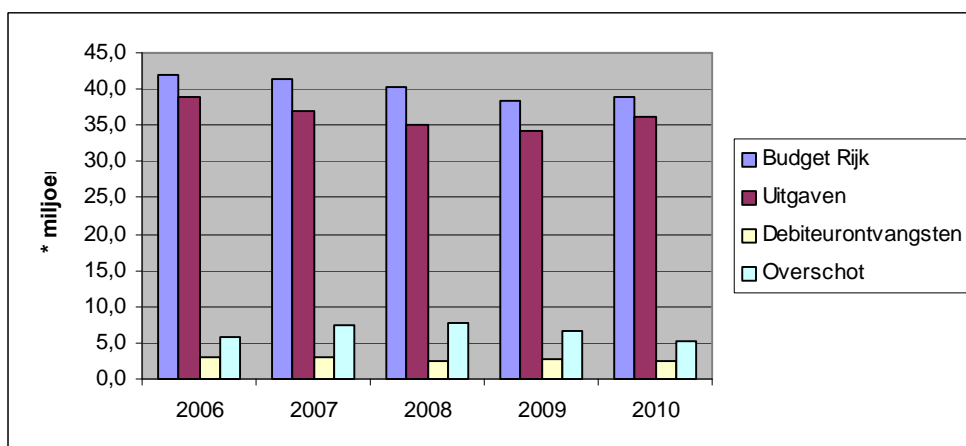
meldden voor een uitkering direct konden worden doorverwezen naar een dienstverband, van waaruit de verdere toeleiding naar regulier werk plaatsvond. Voor de uitvoering van Work-first heeft Haarlem gekozen voor Paswerk als voornaamste uitvoerder, waarbij beide partijen hebben geïnvesteerd in de ontwikkeling van het concept en in de samenwerking. Naast Work-first is door ons ingezet op handhaving en versnelling van dienstverlening. Met deze mix van instrumenten heeft de bestandsontwikkeling in Haarlem een bovengemiddelde daling laten zien:

Voor de besteding van het Werkdeel had het vol inzetten op Work-first uiteraard gevolgen. Nadat aanvankelijk nog gelden moesten worden terugbetaald aan het Rijk is vanaf 2007 het budget volledig benut en in 2010 zelfs aanzienlijk overschreden.

De bij Work-first horende verloningsconstructie is kostbaar, maar ontlast het budget voor de uitkeringen. Het is dan ook logisch dat op het Inkomensdeel positieve resultaten konden worden bijgeschreven.

3. Verwachtingen 2011 en maatregelen

Voor het jaar 2011 verwachten wij een verdere bestandsstijging. Deze is uiteraard moeilijk te ramen, maar op grond van het eerste kwartaal is een toename naar 3100 bijstandsgerechtigden per ultimo 2011 zeker te verwachten. In die prognose houden we rekening met een afvlakkende groei als gevolg van de door het college voorgestelde maatregelen op het gebied van handhaving, bevordering van deeltijdinkomsten en directe toeleiding naar werk via uitzendbureaus. Daarnaast gaan wij ervan uit dat het grootste effect van de afbouw van Work-first inmiddels in de bestanden is verwerkt.

De maatregelen die wij willen uitwerken zijn de volgende:

Bevordering uitstroom door directe bemiddeling

Wat houdt de maatregel in: werkzoekenden met redelijke beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt niet te bemiddelen naar regulier werk, maar via een contract met één of meer uitzendorganisaties direct aan het werk te krijgen bij de opdrachtgevers van het uitzendbureau. Het uitzendbureau biedt de werkzoekende een tijdelijk dienstverband en ontvangt daarvoor een premie van de gemeente. Via het uitzendwerk heeft de werkzoekende grotere kans duurzaam aan de slag te komen.

Wat is ervoor nodig: hiervoor is een goede screening in de aanvraagprocedure nodig en een contract met een uitzendbureau dat hierin risicodragend wil opereren.

Wat zijn de gevolgen: werkzoekenden die voor dit traject in aanmerking komen worden bij het eerste contact doorgeleid naar het uitzendbureau en blijven buiten de procedure voor een uitkeringsaanvraag. Risico is dat werkzoekenden die ook regulier bij een uitzendbureau terecht kunnen via deze weg met een gemeentelijke bijdrage ondersteund worden.

Versterking Handhaving

Wat houdt de maatregel in: veel aandacht van de klantmanagers is de afgelopen jaren gegaan naar re-integratie en toeleiding naar werk. De aanvraagprocedure is ingericht op snelle afhandeling. Tussentijdse rechtmatigheidsonderzoeken doen wij op basis van risicoprofielen. In deze maatregelen intensiveren wij de handhaving, zowel aan de poort als in het bestand. Meer huisbezoeken, vaker tussentijds rechtmatigheidsonderzoek en meer en dieper onderzoek bij de aanvraag.

Wat is ervoor nodig: om deze maatregel uit te voeren is een bijstelling van de prioriteiten van de medewerkers van Sozawe nodig. Voor het aanpassen van de intakeprocedure en het versterken van de poortwachterfunctie daarin moeten de werkprocessen worden aangepast. Mogelijk moet extra capaciteit worden ingezet in de front-office.

Wat zijn de gevolgen: scherpere handhaving zal tot gevolg hebben dat het aantal klachten en procedures toeneemt. De tevredenheid over de dienstverlening van

Sozawe zal afnemen. Langdurig onterecht verblijf in de uitkering neemt af evenals onterechte toelatingen tot de bijstand.

Bevordering deeltijdinkomsten

Wat houdt de maatregel in: ons re-integratiebeleid is sterk gericht op het bevorderen van uitstroom naar regulier werk zodat geen bijstandsuitkering meer nodig is. Onderzocht kan worden of voor een deel van de populatie deeltijdinkomsten mogelijk zijn waardoor een kleiner beroep op de bijstand hoeft te worden gedaan. Deze maatregel is nog niet onderzocht en is gebaseerd op het gegeven dat sommige gemeenten uit de benchmark meer deeltijdinkomsten verrekenen.

Wat is ervoor nodig: deze maatregel moet eerst onderzocht worden en voorzien van een goede strategie om het gewenste effect te bereiken. Hiervoor is beleidscapaciteit nodig. Vervolgens is in de uitvoering capaciteit van klantmanagers nodig om het uit te voeren.

Wat zijn de gevolgen: een hoger aantal uitkeringsgerechtigden met deeltijdinkomsten heeft voordelen voor het beslag op de bijstand, maar zou ook de uitstroomkansen kunnen vergroten. Er zijn in beginsel geen nadelen aan de maatregel anders dan de benodigde capaciteitsinzet -

4. Vooruitblik 2012 en latere jaren

Het kabinet en de gemeenten willen een bestuursakkoord sluiten, waarin onder andere voor de sociale zekerheid grote veranderingen worden overeengekomen. Op basis van het regeerakkoord dienen grote bezuinigingen te worden gerealiseerd. Qua financiering van de WWB betekent dit het volgende:

- de vaststelling van het macrobudget Inkomensdeel keert terug naar de uitgangspunten van voor het vorige bestuursakkoord. Dit betekent dat macro gezien het budget in principe toereikend moet zijn voor alle gemeenten samen.
- Het reïntegratiebudget voor de WWB wordt samengevoegd met het budget voor de Sociale Werkvoorziening. Daarnaast wordt op dit samengevoegde budget een korting van bijna € 700 mln. doorgevoerd. Dit betekent dat voor re-integratieactiviteiten vrijwel geen budget beschikbaar zal zijn.
- De Wet werken naar Vermogen vraagt van gemeenten om de arbeidscapaciteit van werkzoekende uitkeringsgerechtigden zoveel mogelijk te benutten. De opbrengst van de arbeidsinzet dient verrekend te worden met de uitkeringslast voor de gemeenten.

Autonome ontwikkelingen die wij verwachten in de arbeidsmarkt zijn een dalende werkloosheid en een krappe arbeidsmarkt, vooral voor middelbaar en hoger

opgeleiden en jongeren. Voorzichtigheidshalve gaan wij vooralsnog uit van een stabilisatie van het aantal bijstandsgerechtigden op het niveau van 2011.

Uitgangspunt toekomstige begrotingen

Als uitgangspunt voor toekomstige begrotingen hanteren wij dat kostendekkende uitvoering mogelijk is. Dit betekent dat het saldo van de Rijksbijdrage, de ontvangsten uit debiteuren en de uitgaven aan uitkeringen op begrotingsbasis geen tekort of overschot vertoont. Mocht in enig jaar een overschot gerealiseerd worden, dan kan daarmee in eerste instantie de reserve Inkomensdeel gevuld worden (tot het normbedrag van 10 % van het uitkeringsbudget) en worden verdere overschotten afgedragen aan de algemene middelen. Omgekeerd is een tekort eerst te dekken uit de reserve en komt verder ten laste van de algemene middelen. Op deze manier voorkomen wij dat gedurende het begrotingsjaar wijzigingen in budget of uitgavenraming direct doorwerken in het rekeningresultaat.

Deze aanpak is mogelijk omdat de gunstige arbeidsmarkt in Haarlem en de werking van het verdeelmodel voor het Inkomensdeel de verwachting rechtvaardigen dat Haarlem structureel op of onder het landelijk gemiddelde zal zitten met de uitgaven aan uitkeringen in relatie tot het budget.

Verdere mogelijkheden de bestandsontwikkeling te beïnvloeden

Het is niet zeker dat met de bovengenoemde maatregelen voldoende kan worden bijgestuurd op het volume en de prijs van de verstrekking van bijstandsuitkeringen. Gelet op de landelijke ontwikkelingen is het ook niet mogelijk een dergelijke garantie te geven. Belangrijke factoren die een korter verblijf in de uitkering bevorderen zijn wel bekend en hebben vooral betrekking op verkorting van administratieve doorlooptijden om wachttijden te voorkomen en een sluitende en snelle aanpak vanaf het moment van de uitkeringsaanvraag. Tegelijkertijd staan deze factoren onder druk als gevolg van de rijksbezuinigingen onder meer in de vorm van teruglopende re-integratiemiddelen, de beperkte personele capaciteit in de keten en de hogere instroom dan in het verleden.

Hoogachtend,

Het college van burgemeester en wethouders,

de loco-secretaris,

de loco-burgemeester,

H.M. Agterhuis

J. Nieuwenburg